

DE LENEN VAN DE GIFTER VAN DE KERKEN VAN WIJK EN VEEN, 1394-1744

door
J.C. Kort

*Eerder gepubliceerd in 'Ons Voorgeslacht', jrg. 48 (1993), een uitgave van de
Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie*

Inleiding

Van de gifter van de kerken van Wijk en Veen, die daarvoor zelf leenman was van de hofstede Zoelen, hing een aantal lenen in het land van Heusden en Altena af. De registratie hiervan bestaat uit twee registers, waarvan een in het leenhof van Zoelen op het RA. in Gelderland. Het andere is samengesteld voor het Geestelijk kantoor te Delft en berust thans in het familiearchief Van Vredenburch bij het RA. in Zuid-Holland. In onderstaande bewerking zijn de fondsen aangeduid met de respectieve letters Z en V.

ANDEL

1. De tiende van 16 morgen in Andel (1680: Opandel, strekkend van de Veense sluis 'boeisgewijs' tot de Andelse steeg), boven op Andelse steeg tot de achterdijk.

...-15...: Iwijn van Rijswijk, als getuige vermeld 1569, Kapittel Heusden, 4.

...-15...: Johan van Rijswijk, leenheer, bij dode van Iwijn, zijn jongere broer, Z 28.

...-1...: Wijnand Willemsz. van Houdt, Z 28, V 242.

22-3-1646: Dielis Pietersz., V 242.

20-4-1649: Willem Hubertsz. Bloemert te Andel bij overdracht door erven (Dielis Pietersz.), V 242.

22-1-1653: Hubert Bloemert bij dode van Willem, zijn vader, V 242.

2-1-1680: Willem Bloemert te Opandel bij dode van Hubert, zijn vader, V 242.

VEEN

2. Een blok tiende, (1450: groot 8 morgen), behalve de tiende van 8 hont, die Jan van Noorden van de leenheer hield, in Veen, genaamd Kievitsven, strekkend van de Veense steeg tot de Wijkse steeg, oost: de persoon (1475: de pastorie) van Wijk met een tiende, west: Arnout van Heeswijk (1475: Lambert Jan Adriaansz.) met zijn tiende, (1450: en 5 morgen tienden aldaar in de Uitbeemden, strekkend van de Wijkse steeg tot de Veense steeg, oost: Arnout van Heeswijk; 1475: Lambert Jan Adriaansz.; met zijn tiende, west: de Zwaansheuvelse steeg; 1475: die thans dijk is), (15.: zijnde bijeen de tiende, afkomstig van Aleid van Ossenbroek, in de Kievitsen en de Uitbeemden met de Korte hoof, strekkend oost van de pastorie te Wijk met een tiende west tot de Zwaansheuvelse dijk, noord: de Veense steeg, zuid: de Wijkse steeg; 1669: de Oordersteeg).

14-4-1394: Hugo Hannartsz. van Wijk met lijftocht van Lijsbet Coptitend., zijn vrouw, RA. Nd. Brabant, Kapittel Heusden, 4.

31-10-1450: Brien van Weiburg voor Joost, zijn dochter, bij overdracht door Hugo van Wijk Hendriksz. van Wijk, eventueel te komen half op haar vader en half op Agnes, haar moeder, of

op Arnout van Wijk Jan Zuurmondsz. van Wijk, Willem van Wijk en Maria en Alverade, broers en zusters van Agnes, elk met een vijfde, Kapittel Heusden, 4.

31-12-1465: Attestatie, dat Cornelis van Zuidoord voor Govert, zijn zoon, op 17-9-1465 verzocht bij dode van Joost van Weiburg, diens moeder, Kapittel Heusden, 4.

6-11-1475: Govert van Zuidoord zoals zijn vader en Brien van Weiburg, zijn grootvader, Kapittel Heusden, 4.

22-6-1492: Jan Gerard Rutgersz. voor deken en kapittel van St. Katharina te Heusden bij overdracht door Govert van Zuidoord Cornelisz., Kapittel Heusden, 4.

12-4-1506: Pieter van Gent Willemsz. voor deken en kapittel bij dode van Jan Gerard Rutgersz. de Bye, Kapittel Huesden, 4.

28-8-1520: Pieter van Ypelaar de oude Jansz. van Ypelaar voor deken en kapittel bij dode van Pieter van Gent Willemsz., Kapittel Heusden, 4.

28-7-1569: Rutger Adriaan Beelaertsz. voor het kapittel, Kapittel Heusden, 4.

...-15..: Mr. Gozewijn Beelaerts, rentmeester, voor het kapittel te Heusden, Z 28, V 242.

11-7-1600: Jan Fransz. Ketelaar voor het kapittel, Kapittel Heusden, 4.

...-16..: Cornelis Willemsz. van Wijk en Jan Fransz. Ketelaar, Z 28, V 242.

7-4-1654: Dirk Crab voor Gecommitteerde Raden bij verzuim door de rentmeesters oude en jonge Coolwijk, Dirk van Schilperoort en hemzelf, V 242.

8-4-1669: Willem Verschoor, commies, voor mr. Johan van Bleiswijk, ontvanger-generaal van het Geestelijk goed in Holland, voor Gecommitteerde Raden bij dode van Dirk Crab, V 242, Verspreide charters, 493.

12-12-1744: Adriaan Verwey voor Johan van Wageningen, advocaat te Dordrecht, executeur-testamentair van Matthijs Beelaerts, en Wendelina Theodora de Leeuw, weduwe Pieter Beelaerts, voor Pieter Matthijs Beelaerts, haar zoon, zoals Matthijs kocht van Gecommitteerde Raden van Holland, Z 2 fol. 121.

3. De tiende van 3 morgen in Veen in de Hansweerd (!), de gerechtigheid uit 1½ morgen, waarvan Jan Ypelaar de andere helft heeft en Hans van den Heuvel te Keulen, die gewoon zijn de tiend te trekken van de helft van deze 3 morgen aan de westzijde en de pastorie aan de oostzijde; de tiend van 1½ morgen op de Lage Uitakker, behorend aan de pastorie; de tiend uit twee maal 4 hont en haar deel uit 2 hont in Veen in de Eng; de tiend van een akker, groot ½ morgen, in Veen in de Mussentiend, strekkend van de Grote straat tot de ban van Wijk, een akker is afkomstig van Cornelis Jaspersz. en Joost Jansz. Boyen, zowel grove- als smaltiende.

8-4-1669: Willem Verschoor voor Gecommitteerde Raden na viervoudig verzuim zoals afkomstig van de pastorie van Veen, V 242, Verspreide charters, 494.

De volgende beleningen zijn gelijk aan nr. 2.

4. Een grove- en smaltiende in Veen in de Kievitsen, strekkend zuid van Oordersteeg tot de Wielstraat (1669: of Romerstiende), oost: de Groene steeg, west: de tiende van de kanesie van Heusden, en Johan van Rijswijk heeft de tiende van Dirk van Andels hofstede, groot 16 hont.

...-1...: De leraren of pastoors te Wijk, V 242.

7-4-1654: Dirk Crab na viervoudig verzuim, V 242.

De volgende beleningen zijn gelijk aan nr. 2.

5. 7 morgen land in de Geer in Veen gemeen met 5 hont, behorend aan de vicarie van OLV. 'loegen' altaar in Veen, oost: Willem Willemsz. te Giessen, west: de 5 hont, strekkend van de Wielstraat tot de Pedel.

...-1...: Willem Jansz. bij dode Jan Gerardsz., schout van Veen, Z 28, V 242.
...-16...: Jan Willemsz. de Waal te Veen, Z 28, V 242.
22-3-1662: Jan Nikolaasz. Sonneveld, V 242.

WIJK, HEESBEEN EN AALBURG

6. 8 morgen tienden in het land van Heusden tussen de Wtterse hoeve en de Biesheuvel tussen de Oordense steeg, die gelegen is in de Genderse Rijtslag en Genderse veld, strekkend tot de Biesheuvel toe beneden de tienden van Hendrik van Heeswijk op de Biesheuvel westwaarts, thans belend, zuid: de Genderse Rijtslag, Genderse veld, noord: de Wijkse binnendijk, strekkend van Clever placke tot de Biesheuvel, (1680: zijnde de tiende van 80 morgen in Wijk, Heesbeen en Aalburg, strekkend tot de Genderse Rijtslag, oost: Clever plack en de Wijkerbrug, west: de Biesheuvel, noord: de gemene weg).

...-15(84): Hessel van Nes te Gorinchem, die kocht van de heer van Vuren, Z 28, V 242.
29-3-1633: Mr. François van den Broeck, Z 28, V 242.
6-1-1680: Mr. Johan van den Broeck, oud-burgemeester en schepen van Heusden, kapitein van een compagnie voetknechten in dienst van de prins, bij dode van François, zijn vader, V 242.

WIJK

7. 7 morgen tienden, (1680: zijnde de tienden van 70 morgen), in Wijk (1680: in de polder Kortslag) beneden de tienden van Hendrik van Wijtvliet westwaarts tot Wijkerbrug, strekkend oost van de tiende van Hendrik van Wijtvliet, thans behorend aan de heer van de Lek en Polanen, west tot Wijkerbrug, thans Clever placke, noord: de Wijkse steeg, zuid: de Aalburgse steeg.

...-15.: Frans Jansz. alias van den Broeck, waard in 's-Hertogenbosch te Heusden, die verkreeg van Gozewijn van der Heide, Z 28, V 282.
2-8-1584: Mr. Arnout Voogd, weesmeester, voor Jan Fransz., onmondig, bij dode van Frans Jansz., Z 28, V 242.
21-5-1591: (Jan Fransz.), Z 28, V 242.
27-1-1609: Hulde van Jan Fransz., Z 28, V 242.
29-3-1633: Mr. François van den Broeck bij dode van Jan Fransz., zijn vader, Z 28, V 242.
De volgende beleningen zijn gelijk aan nr. 6.

8. 15 pond uit een gezaat in Wijk, groot 9 morgen, in de Veldstraat, genaamd de Donder of Achter Emonds, met smaltienden van dat gezaat en 1 vim koren jaarlijks, waar de pastoor of kapelaan kiest, thans half betaald door erven Jan van der Daasdonk en half door erven Willem Spiering van Well en thans door Willem, zijn zoon, die f 9.- geven voor de 15 pond, (1669: gebruikt half door erven Ingennieuwland en half door ds. Kroll, predikant te Wijk, en juffrouw IJzendoorn te Poederooien in de Bommelerwaard); de personen moeten de dijk maken bij alle goed van de pastorie.

...-1...: Het is altijd verheven door de leraren of pastoors, V 242.
7-4-1654: Dirk Crab na viervoudig verzuim als 1 vim, V 242.
De volgende beleningen zijn gelijk aan nr. 2.

9. 5 morgen 2 hont tienden, (1669: zijnde de tiende van 53 morgen 2 hont), in Wijkerbroek, strekkend van de Hoge wetering (1669: of Bacxkade) tot Veenrebroek (1676: of Johan van Rijswijks tienden), noord: de ban van Eyle, zuid: Filips Ingennieuwland.

..-15(84): Mr. Gozewijn Beelaerts voor het kapittel te Heusden, Z 28, V 242.

7-4-1654: Dirk Crab na viervoudig verzuim, V 242.

8-4-1669: Willem Verschoor, commies, V 242, Verspreide charters, 492.

10. De tiende van 38 morgen tot Babilonienbroek toe in Wijkerbroek toe, thans belend, zuid: de Broekse straat, noord: de Biesheuvelse steeg met de Midgraaf, strekkend van een tiende van Hendrik van Heeswijk, thans behorend aan Filips Ingennieuwland, tot de ban van Babilonienbroek.

..-15.: Jan van Ypelaar, als getuige vermeld 1506, Kapittel Heusden, 4.

..-15(84): Adriaan Jansz. te Babilonienbroek, die kocht van Jan Ypelaar te Heusden, Z 28.

21-7-1591: Jan Adriaansz. van Babilonienbroek bij dode van Adriaan Jansz., zijn vader, Z 28, V 242.

6-9-1602: Wouter Adriaansz. bij dode van Jan Adriaansz., zijn broer, Z 28, V 242.

10-10-1652: Adriaan Woutersz. Biesheuvel bij versterf, V 242.

8-10-1653: Adriaan Woutersz. mag beschikken, V 242.

..-1662: Adriaan Adriaansz. Biesheuvel bij dode van zijn vader, V 242.

Getuigen bij leenakten van de gifter van de kerken van Wijk en Veen, van wie geen belening bekend is:

1450: Arnout van Veen Jansz., Jan Jan Lambertsz.

1475: Jan Lambertsz., Jan van Giessen.

1506: Willem Pijlijser Hendriksz., schout van Heusden.

